

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ АРХІВНОЇ СПРАВИ ТА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА НА СТОРІНКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ФАХОВОЇ ПЕРІОДИКИ

У сучасних умовах першочерговим завданням для України є входження до європейського простору, гармонізація законодавства в різних сферах діяльності з європейським нормативним полем, вивчення наукового досвіду європейських країн, у тому числі в галузі архівознавства та документознавства. Тому актуальною проблемою залишається визначення провідних зарубіжних періодичних видань з архівознавства та документознавства, які оперативно інформують про події, ідеї, знахідки; оприлюднюють результати наукових пошуків; слугують засобами, здатними забезпечити галузеві й міжгалузеві зв'язки наукової спільноти; репрезентують досягнення однієї галузі перед іншими, сприяючи встановленню міжгалузевих контактів. Фахові періодичні видання виступають носієм галузевої інформації, а також фіксують здобутки науки і сприяють їх поширенню.

Значення фахових видань для розвитку кожної галузі важко переоцінити. Побудування сучасної науки неможливо уявити без періодичних видань у традиційному й електронному форматах. Невід'ємною умовою становлення будь-якої науки є розвиток фахової періодики. Фахові періодичні видання залишаються носіями актуальної галузевої наукової інформації, надійними засобами комунікації зацікавлених дослідників, учасниками оперативного обговорення нагальної проблематики галузі.

Метою роботи було опрацювання та аналіз наукових досягнень та зарубіжного досвіду за зарубіжними фаховими виданнями з архівної справи та документознавства. Дослідження та аналіз фахової зарубіжної періодики дозволяє інформувати державні архівні установи про наукові досягнення та зарубіжний досвід у галузі архівної справи, архівознавства, документознавства, що сприятиме підвищенню ефективності практичної, науково-дослідної та методичної роботи працівників архівної галузі.

У результаті дослідження були опрацьовані та проаналізовані зміст та проблематика зарубіжних періодичних видань з питань архівної справи та документознавства за 2009–2013 рр. Для розгляду обрано: видання міжнародних архівних організацій (Міжнародної ради архівів та Міжнародного інституту архівних наук) («Comma», «Atlanti»); зарубіжні видання з архівної справи та документознавства, що мають найвищий ранг у світовому рейтингу журналів у галузі архівознавства та керування документаційними процесами («Archival Science», «Archivaria», «American Archivist», «Archives and Records»), рейтинг укладений австралійськими архівістами, за участі викладачів архівознавства провідних вищих навчальних закладів світу та головних редакторів провідних міжнародних журналів світу

в цій галузі; провідні періодичні видання країн, що мають тісні професійні та історичні зв'язки з Україною в галузі архівної справи та документознавства (Білорусь, Польща, Росія) («Archeion», «Отечественные архивы», «Вестник архивиста» тощо). Аналіз періодичних видань дозволив охарактеризувати їх структуру, зміст, актуальну для сучасного архівознавства проблематику.

Дослідження показало, що для провідних зарубіжних архівознавчих видань характерні орієнтація на професійні потреби архівістів, спрямованість на вирішення актуальних теоретичних та практичних питань діяльності архівних установ, переважання теоретичних досліджень, притаманна проблемно-дискусійна форма подання наукових студій. Як правило, у виданнях не публікують огляди архівних зібрань, історичні, джерелознавчі дослідження, археографічні публікації. Для видань характерний комплексний, міждисциплінарний та міжнародний підхід до висвітлення проблем архівної науки. Архівна справа та архівознавство розглядаються в широкому міждисциплінарному контексті, у зв'язку з філософією, економікою, політикою, культурою, правом тощо.

Серед провідних проблем, які розглядаються на сторінках зарубіжних архівознавчих видань, можна виділити наступні: визначенням місця і ролі архівознавства у процесі наукового пізнання, системі міждисциплінарних зв'язків; дослідження природи архівознавчих знань, філософії архівів; історія архівознавства та архівів; архівна термінологія; правові та етичні проблеми архівної справи, зокрема, проблеми міжнародного права та архівів; професія архівіста в сучасному світі і відносини архівістів та інших споріднених професій; архіви та суспільство; значення архівів для колективної або соціальної пам'яті; архіви меншин; електронні документи та архіви; використання інформації архівних документів та доступ до архівів, зокрема, правові аспекти доступу; збереження архівних документів; архівне описування; експертиза цінності архівних документів тощо.

Для провідних зарубіжних архівознавчих видань характерним є широке залучення до авторського колективу фахівців різних країн, що сприяє високому фаховому рівню видань, обміну досвідом між різними науковими школами.

Аналіз змісту та проблематики провідних архівознавчих видань Росії та Білорусі засвідчує їх більш широку тематичну спрямованість. Значну частину обсягу «Отечественных архивов», «Вестника архивиста», «Архівів і справоводства» складають публікації, присвячені історії архівної справи, спеціальним історичним дисциплінам, поточній діяльності архівів, публікації джерелознавчого характеру, археографічні публікації.

Дослідження зарубіжної фахової періодики з архівної справи та документознавства свідчить про те, що ці видання є цінним та корисним інформаційним джерелом для українських фахівців у галузі архівної справи та документознавства. Важливим завданням є систематичне інформування українських фахівців про зміст архівознавчих часописів, їх проблематику.

Загальносвітовою тенденцією провідних архівознавчих видань світу є чітка орієнтація на професійні потреби архівістів, переважання фахової проблематики над джерелознавчими, археографічними та історичними публікаціями, першочергова увага до теоретичних досліджень. На нашу думку, при підготовці українських архівознавчих періодичних видань слід враховувати світовий досвід та більшу увагу приділяти теоретичним дослідженням.

Лілія Маренець

УСПАДКОВАНІСТЬ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ НА ЄЛИСАВЕТГРАДЩИНІ НА ПОЧАТКУ ХХ ст. (ЗА ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Призначення архівних установ – збереження документів та матеріалів, які містять пам'ять про попередні епохи. Проте просте накопичення матеріалів не може вдовольняти історика-дослідника. Однією з важливих проблем історії є виявлення ліній успадкованості народу, суспільних та державних інституцій. Відомо, що важливим критерієм життєздатності історичного явища є тривалість у часі, традиційність, як показник закономірного характеру його появи та успішності існування.

Прикладом успадкованості традицій освіти для мешканців Єлисаветграда-Зінов'євська-Кірово-Кіровограда завжди була лінія навчальних закладів, започаткована Єлисаветградським земським реальним училищем, відкритим у 1870 р. за клопотанням повітового земського зібрання перед міністром народної освіти Російської імперії І. Д. Деяновим. Від цього славетного навчального закладу ведуть свій родовід аж два кіровоградські навчальні заклади – Кіровоградський національний технічний університет (у недавньому минулому – Кіровоградський інститут сільськогосподарського машинобудування) та Кіровоградський машинобудівельний коледж Кіровоградського національного технічного університету (нещодавно – Кіровоградський машинобудівельний технікум).

Між викладачами обох вищих навчальних закладів існує навіть негласне суперництво за те, який з навчальних закладів є прямим спадкоємцем традицій земського училища.

У фондах Держархіву Кіровоградської області зберігається достатньо документів для вивчення історії усіх навчальних закладів Кіровоградщини. У даному випадку документи земського училища зберігаються у фонді Ф. 60, який налічує 321 справу. Серед документів, що зберігаються у фонді:

– листування засновників та адміністрації училища з різноманітними інстанціями Російської імперії;